

UKA 2013/7.2
6. november 2013
Naaja H. Nathanielsen

2014-mut Inatsisartut aningaasanut inatsisissaannut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq)

Inuiaqatigiinnut pingaarnerusutigut anguniagaasoq pillugu isumaqatigiippugut. Tamatta suliffissaaleqisut tamaasa sulisilerusuppagut. Tamatta suliffissanik nutaanik pilersitsisoqarnissaa kissaatigaarput. Anguniakkat tamakku partiit tamarmik ataatsimoorfigivaat. Anguniakkalli tamakku pitsaanerpaamik qanoq anguneqarsinnaanersut partiit ataasiakkaat akornanni annertuumik isumaqatigiinngittoqarpoq. Partiit siunnerfilersuineri assigiinngitsorujussuupput.

Inuiaqatigiit tamatta pilersippagut tamattalu pilluta atallutik

Inuiaqatigiinni equngasoqaleriartuinnarnera Inatsisartut Naalakkersuisullu eqqumaffigilluinnartariaqagaat Inuit Ataqatigiinni siunnerfilimmik akiorniarsimavarput. Inuiaqatigiinni taamatut equngasoqarnera illoqarfinni nunaqarfinnilu malunniuppoq. Kukkuneruvoq isumaqassagaanni equnganeq taanna aningaasaannarnut tunngasoq. Tamannali inuit kikkut inuiaqatigiit ineriartornerannut peqataanissaminnut nukissaqartunut nukissaqanngitsunullu tunnganeruvoq. Aningaasaqarnikkut pigissaarnermut tunnganani inuttut nukissaqarnermut tunnganeruvoq.

Ilinniagaqartut amerliartornerat amerliartuinnartullu nammineq inissiaateqalernissamut akissaqaleriartornerat angisuumik nuannaarutissaavoq. Aatsitassarsiornerup iluani suliffinnik pilersitsisoqaleriartumisaarnera nuannaarutissaavoq. Inuit amerlanerit meeraasa asaneqarlutik paaqqutarineqarlutillu peroriartornerat aamma nuannaarutigaarput. Siumukarnerit tamakku tamarmik nalliussineqarlutillu nersorneqartariaqarput.

Puigussanngilarpulli inoqarmat ilorraap tungaanut ineriartornerup tamatuma avataaniittunik. Inoqateqarpugut taamatulli pingaaruteqartigalutik inuiaqatigiinnut atasunik, kisiannili assigiinnik periarfissaqanngitsunik. Inoqarpoq ilinniagaqarsimanngitsunik misilittagaqanngitsunilluunniit siunissami suliffeqarnerup tungaatigut atorsinnaanngitsunik, meeraqarporlu allatulli meeqqat

atuarfianni pitsaatigisumik atuartinneqarneq ajortunik ilaqtareeqarlunilu angutaasernerup atornerluinerullu ataani inuusunik.

Kukkussaagut isumaqarutta inuit periarfissalunnerusut siumukarnerannik ilorraap tungaanut ineriartorneq isumaminik kinguneqassasoq. Suliniutit angisuut pilersinneqarpata tamatuma inuit amerlanerusut suliffeqalernerannik isumaminik kinguneqarnissaa Inuit Ataqtigiit upperinngilarput. Aatsitassarsiornermi suliffissuaqarnermi suliffinnik amerlanerusunik pilersitsineq isumaqanngilaq suliffissaaleqisut ataasiakkaat taava suliffittaassasut. Ilorraap tungaanut ineriartorneq inunnut uagutsitut pigissaartunut iluaqusiisussaavoq. Kisiannili ilorraap tungaanut ineriartorneq inunnut pigissaannginnerusunut iluaqutaassappat taava immikkut ittumik suleriartoqartariaqarpoq.

Inuit Ataqtigiit isumaqartuarsinnarpugut siunissaq ungasinnerusq isigalugu suliniuteqartoqartariaqartoq. Nunatta aningaasaqarniarnera eqqartussagutsigu ukioq ataaseq qinigaaffilluunniit ataaseq kisiat isiginiassallugu naammangilaq. Siunissaq ungasinnerusq isigalugu siumukarnermut ineriartornissamullu iluaqutaassappat amigartooruteqartoqarnissaa Inuit Ataqtigiit ajoriffissaqartinngilarput. Ajoraluartumilli paasivarput aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip siunnerfia kukkusooq. Inuiaqtigiit aningaasaataannik Naalakkersuisooqtigiit atuilersaernerat nunatta inuisa tamarmik pisariaqavissortumik siumukaatigilernaviangilaat. Taamaammat takorluukkat amerlanerit piviusorsiornerusumillu missingersuusiernerit ujartorpagut.

Takorluukkat

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneerpeqarnerani ilumut siumukartoqarpoq. Nuannaarutigaarput kræfti pillugu pilersaarut aningaasaliiffigineqarsimammat. Qaammarsaanermut aningaasaateqarfiliornermut atugassanik aningaasanik inatsimmi immikkoortitsisoqarnissaanik piumasaaqaterput akuersaarneqarmat tamanna aamma Inuit Ataqtigiit nuannaarutigaarput. Taamaattorli aningaasaateqarfiup siunertaa siamasinnerutikkusukkaluarparput suliat angisuut pillugit qaammarsaaneq kisiat aallunneqaqqunagu.

Nummi inissiat tuniniarneqarnerannut atatillugu isornartorsiuinermut Naalakkersuisut tusaaniarnerat isummaminnullu allangortitsinerat nuannaarutigaarput. Aaqqissuusseqqinnerit iluaqtissartaat eqqarsaatigalugit piviusorsiunngitsumik missingersuusiortoqarsimanera

nassuerutigineqarmat tamanna aamma nuannaarutigaarput. Sanaartornermut Iluarsaatassanullu aningaasaateqarfiup aningaasaataanik aningaasaliissuteqartoqarnerunissaa qulakkeerniarneqarmat tamanna aamma nuannaarutissaavoq.

Ajorusuutigaaarpulli ICC-imut tapiissutit sipaarniarfiginiarneqarnerat aalajangiusimaneqarmat, tassami ICC suliniaqatigiiffiit tusarniaavigineqartartut misissortut ikittut ilagaat innuttaasut peqataatinneqartarnerannut piffissangaatsiamik atuisartoq. Aamma ajuusaarutigaarput Naalackersuisut siuliisa aallartitaat suliaritinnissamut utaqqisut allattorsimaffiat pillugu immikkut ittumik suliniuteqarneq tulleriiarinermi pingaartinneqanngimmat. Aamma isumakuluutigaarput najukkani inuussutissarsiortut eqqorneqaatigisassaannik pisortat pisortortarnerannik Naalackersuisut eqiterinermikkut amigartooruteqarnissaq matussuserniarmassuk, tassuunalu Namminersorlutik Oqartussat ataanni suliffeqarfiit akornusersorneqaratik niuersinnaatitaanerat naleqqutinngippallaartumik killilersorlugu. Nunatta Karsiata isertitaasa, ingerlatsinermi aningaasartuutaasa, sanaartornermut aningaasartuutaasa taarsigassarsiarititaasalu oqimaaqatigiissuunissaat pisariaqarpoq alaatsinaattuassallugu.

Ukiuni makkunani nunap inuisa katitigaanerat ineriartormat ingerlatsinermut aningaasartuutit amerliartupiloorput inuillu sulisut malunnartumik ikiliartorlutik. Siunissami inuit ikiliartuinnartut inunnik amerliartuinnartunik pilersugassaqaleriartortillugit sanaartornermut qajannaatsumik politikkeqarnissaq pingaaruteqarpoq, tassami sanaartorneq pisortat suliffissaqartitsiniarnermut ilapittuutiginerpaamassuk. Inuit Ataqtigiit maluginiarparput sanaartorneq ilanngarteriffigineqartorujussuusoq. Tamanna soorunami attanneqarsinnaanngilaq.

Pivusorsiornerusumik missingersuusiornissaq

Aningaasat aningaasarsiornerup siunissami siumukarnissaanut, soorlu ilinniartitaanermut imaluunniit nunap atortulersugaaneranut aningaasaliissutigineqassappata amigartoorfiusumik missingersuusiornissaq oqareernittut Inuit Ataqtigiit akerlerinngilarput. Ajoraluartumilli aningaasanut inatsisissatut siunnersuut ullumi oqaluuserisarput taama siunnerfeqanngilaq. Inuit nammineq pigisaminnik ineqartut taarsigassarsianit erniat akileraarutissanit ilanngaatip tamakkiisup eqquteqqinneqarnissaa atugarissaarnerusut iluaqusersorlugit politikkeqarnermut assersuutaavoq, tassami aningaasartuutissat innuttaasut tamarmik akilersugarilissavaat. Inuit nammineq pigisaminnik ineqartut taarsigassarsianit erniat akileraarutissanit ilanngaammik eqqusseqqinnerup aningaasarsiornerup siumukarneranik inuilluunniit amerlanerusut nammineq

inissaqalernissaannik periarfissiissutaanissaa Naalakkersuisut minnerpaakkulluunniit takussutissarsisinnaasimanngilaat.

Ingerlatseqatigiiffinni suliffeqarfinnilu piginneqataassutit tunineqarnissaat Inuit Ataqtigiit isumaqataaffigilluarsinnaavarput. Isumaqarpugulli siunissami ingerlatseqatigiiffinnut piginnittuuneq pillugu ataatsimoortumik periusissionermut atatillugu taamatut aalajangiisoqartariaqartoq ukiuni kinguliini ingerlaavartumik isertitat taarsernissaat imaluunniit sipaarniarqarnissaannik aalajangiinissat ilutigalugu piareersimaffigalugit.

Akitsuutit atorlugit aammalu ingerlatseqatigiiffiit pisortat pigisaat aningaasanik amerlanerusunik aallerfigalugit amigartooruteqarnissaq Naalakkersuisut matussuserniarpaat. Kingullertigut tusarparput Grønlandsbankimi piginneqataassutitta tuninerisigut amigartoorutissat ikilisarniarneqassasut. Tamanna eqqarsaatigilluagaarpasinngilaq. Imaagunannigilaq aningaasat pissarsiassanik amerlanerusunik pissarsiffiusumut aningaasaliinissamut Naalakkersuisut atorniannigikkaat. Aningaasat aningaasaleeqqinnermut atorneqanngikkaangamik ataasiaannarlugit atorneqartarput, tamannalu eqqaasitsissutigerusupparput. Ukiut aggersut eqqarsaatiginagit kisiannili massakkorpiaq pisut kisiisa aallullugit aningaasaqarniarnikkut ingerlatsineq toqqissisimanarinngilarput. Aarlerinarpoq.

Aaqqissuusseqqinnerit pilersaarutigineqartut sumut tunnganersut pillugit Naalakkersuisut akiumaataarnerat aamma toqqissisimanarinngilarput. Aaqqissuusseqqinnernit suunersut oqaatigiumaneqanngitsunit isertitassat Naalakkersuisut missingersuutigivaat. Ilaqutariinnermut Naalakkersuisup imaluunniit Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup naluaat susoqarniarnersoq suullu aningaasanik aallerfiginiarneqarnersut. Aaqqissuusseqqinnerit ukiut marluk qaangiuppata isertitsissutaassasut ilimagineqarpat taava maannangaaq erseqqinnerusumik nalunaartoqartoqarsinnaasariaqaralarpoq.

Peqqinnissamut Isumaginnittoqarfik ukiut arlallit ilungersorsimavoq missingersuutit pioreersut eqqutinniarlugit. Maanna ukiuni arlersuni aningaasaliissuteqaqqittarnissaq pisariaarukkiartorsimavoq. Kisiannili Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap aningaasanut inatsisissamik suliarinninneranut atatillugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoq oqarpoq piaaraluni minnaarlugu missingiusiornerarluni. Matumuuna Naalakkersuisunut eqqaasitsissutigissavarput taamaasiornissaq missingersuusiortarnermut inatsimmut akerliummat, aamma inassutigissavarput aningaasanut inatsisip akuerineqannginnerani ajornartorsiut taanna

iluarsineqassasoq. Aningaasanut inatsit Naalakkersuisuni ilaasortap nammineerluni suusupagalugulu piviusorsiunngitsutut taasaa Inuit Ataqtigiit tungaannit akuerisinnaanngilarput. Suliffissaaleqisunut immikkut ittumik iliuuseqarnermut 5 millioner koruuninik aningaasaliissutigineqarnikuusut assersuutit aappaattut taaneqarsinnaapput. Suliniut Inuit Ataqtigiit ilalerpaat, taamaattorli eqqumiiginalaanngitsuunngilaq aningaasat qanoq atorneqarnissaat Naalakkersuisut suli nalummassuk. Maannamut aningaasaliissutaasimasut sunniutaat suunersut ilisimaneqanngimmat tamanna aamma eqqumiiginalaanngitsuunngilaq. Suliffissaaleqisut suliffittaarnerannik imaluunniit nutaanik piginnaasaqalernerannik kinguneqartussatut siunnerfilerlugit aningaasat atorneqarnissaat Inuit Ataqtigiit kissaatigaarput. Suliffissaaleqisut suliffittaarnissamut periarfissagissaarnerulernerannik kinguneqanngitsunut pikkorissarnernut piffissaminnik atulussinnarnissaat siunertaalinngisaannarilitoq. Tamanna soqtigittaatsuliornerusaaq. Aningaasaliinissaq naammanngilaq. Inuit attorneqartut aamma eqqarsaatigisussaavagut.

Kiisalu isumakuluutigivarput akiliisinnaassuseqarneq qulakkeerumallugu Naalakkersuisut amerlanerusunik taarsigassarsinialersaarnerat. Takujuminaappoq taarsigassarsiarineqalersaartut assersuutigalugu sanaartornermut tigussaasumik aningaasaliissutiginiarneqarnersut imaluunniit isertitat aningaasartuutillu imminnut oqimaaqtigiinnginnerat pissutigalugu amigartoorutininik matussutaaginnarniarneqarnersut. Siunertaq ersarissuuppat taarsigassarsinissaq Inuit Ataqtigiit ilalersinnaavarput. Kisianni siunertap erseqqarlunna toqqaannartumik malugisinnaavarput.

Naggataatigut ilaqtariit pitsaasumik atugaqartut ilaqtariillu pitsaanagerusumik atugaqalersimasut tamaasa qamanga pisumik nuannaarutigerusuppagut. Aningaasaqarnikkut ingerlatsinerup maanna siunnerfia pissutaalluni inoqtigiit taamatut atugaqalersimasut amerlinaviannngillat. Inoqtigiit taakkorpiaat amerlisinneqarnissaat massakkorpiaq naalakkersuinikkut suliassatta pingaarnersaraat. Aningaasat kisimik apeqqutaanngillat. Pingajussaaneerneqarnissaa angutserlugit aningaasanut inatsisissatut siunnersuut Inuit Ataqtigiinnit isummerfiginngikkallassavarput, neriulluta isumakuluutigut pillugit allannguutissatut siunnersuuteqartoqarumaartoq.

Aningaasanut inatsit tamatta perput pillugu oqallittoqarluarnissaa qilanaaraarput pingajussaaneerneqartinnagulu siunnersuutip Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamut suliarisassanngortinneqarnissaa innersuussutigalutigu.